

No 's tornen els originals.
Dels treballs ne son responsables llurs
autors.

Periòdic literari. - Surt els dies 10 i 25 de cada mes

NOSTRES COL·LABORADORS

En Artur Tornè Turull

Cada dia esdevenim més optimistes en lo que fa relació a la afició literaria de nostra joventut, cada dia més ens sentim orgullosos d' haver encoratjat als que tenen aficions literaries per a qu conreuin les nostres lletres ja que cada vegada es més abundosa la cullita que fem de novells literats i ben pagats nos considerarem si ai donarlos-hi acullida en nostres pàgines, fentlos-hi acreixer la seva afició, podem allargar la llista, quelcun dia, dels que han donat títols de gloria a les lletres patries.

Avui es en Artur Torné el que ocupa son lloc en la galeria dels nostres col·laboradors, un altre de jove, ben jove, que son els que nosaltres preferim que vinguen a nostres files, puix que 'n ells podem posarhi les esperances d' un demà.

No es que nosaltres havem tingut les primicies dels seus treballs primers, puix ja ha col·laborat el nostre amic en diferents periòdics de Catalunya, però si que podem dir que es en FESTA on ha col·laborat amb més asiduitat.

En les files esperantistes hi es forsa conegut, puix ademés d' esser un dels més fermes propagandistes d' aquesta llengua auxiliar, té feta en la meteixa notable obra literaria ha guanyat quelcun premi en els Jocs Florals celebrats en Esperanto.

A FESTA hi porta publicades diferents composicions en prosa i en vers que no cal que califiquem puix be prou que ho podran fer nostres llegidors si repasen els seus treballs que estem segurs que 'ls hi han merescut un bon judici.

Romantic i sentimental a voltes, com solen ser-ho bastant els de la seva edat, no li manca la fina observació i sobretot clara expressió de les

seves impresions que sap vestir amb les robes de la literatura, des de l' hàbit més senzill a les gales més vistoses sens que, per això, caigui mai en les ridicoleses de lo extrany i llampant, que si be de moment atrau l' atenció, prompte es obecte de la critica justa dels que aimen la bellesa per la bellesa i no 's deixen enlluernar per les coloraines.

Artur Torné Turull

Los fruits que ha tret de les lectures dels Verdaguer, Maragall, Ruirà, Apeles Mesures, Angel Guimerà, Rusiñol i d' altres, quines obres coneix fil per randa, li han servit de molt per a evitar-li d' incorrer en aquestos defectes de que n' estan verges les produccions dels mestres esmentats. Es més d' alabar la seva inclinació a les lletres per quan des de 'ls comensos de la seva joventut va empleiar els pocs diners de que disposava, en l' adquisició de llibres en lloc degastar-los en diversions, ja que la principal de totes era per ell els ratos que passava en companyia dels seus amics els llibres.

I des de aqui nosaltres que havem tingut ocasió de judicar la seva obra i d' apreciar l' entusiasme amb que ha emprés el viatge per l' espinós camí de la literatura on s' hi troven tants codols que llagnen, per una fulla de llorer que s' hi puga cullir i on es gairebe un fet faulós abastar-hi el més petit fruit, nosaltres, repetim, que savem quan optimista es el nostre amic, li diem: Endevant sempre, sens defallir que aixís com avui FESTA es felicita de contarvos entre 'ls seus col·laboradors, demà siga la patria qui se senti orgullosa de contar vos entre 'ls seus fills.

ANIVERSARI

Amb el present número FESTA alcanza l' any de la seva publicació i això es gran motiu de joia per a nosaltres que al donar-la a llum, cal confessar-ho, no teniem molta fé en l' èxit perquè estavem convenuts—i ens alegrem d' haver-nos equivocat—de que, no tractantse d' un periòdic polític, professional, o *sicalíptic* era difícil que una publicació podes viurer dedicada solsament al conreu de la literatura.

La nostra tasca ha sigut doncs, si bé fortament intensa i feixuga, espléndidament recompensada; ¡mercé a tots!

Com en totes les coses que s' emprenen en el món i molt més d' empreses subjectes al judici del públic, no ens han faltat enemics ni tampoc *sibilas* que des de el jorn en que FESTA va veurer la llum van predir-nos que no podríem ferla viurer més enllà de un parell de mesos, sortosament tot ho havem vensut; ni la guerra que 'ns han fet els enemics nos ha causat el més petit perjudici ni les *clarividències* dels *sonambuls* s' han confirmat. Havem doncs treballat amb fruit, i anat pujant pedra sobre pedra el nostre modest edifici, primer amb nostres propies migrades forces, després logrant la col·laboració de bon nombre de mestres en literatura i sempre obtenint el concurs dels aficionats a les lletres catalanes.

Contradint lo que nosaltres en pensavem havem trovat que hi havia molta més afició a la literatura patria de la que podiem sospitar, ja siga com a llegidors ja com a escriptors fins avui ignorats i que ben clar s' es vist que mereixien tots els honors de la publicitat que, sens que això siga presunció, els hi hàvem ofert desinteresadament.

La nostra obra doncs avui ja es sòlida però seguirem reforçant-la i engrandint-la cada dia més i ha mida que 'l favor del públic ens ho permeti.

Repetim per a acabar lo que abans havem dit ¡Mercé a tots!

LA REDACCIÓ.

El Testament dels màrtirs, 1714

Girant la vista enrera,
mirant el temps passat,
un onze de Setembre
s' hi veu marcat amb sang.
Es sang dels nostres avis:
segell que van posar
al nostre patrimoni
avui fa dos cents anys.
Aquell qui, d' amor patri
son cor sent abrandat,
qui parla nostra llengua,
qui pensa en català;
si arran d' aquella gesta
se posa a meditar,
en la pàgina heroica
dels màrtirs catalans,
dictada amb crits de lluita
i escrita amb foc i sang,
hi llegirà la lletra
d' un testament sagrat
que ens llega un dret de Patria
que no caduca mai.

B. PARRAMÓN.

La marxa dels reservistes

Tota l' Europa sembla atacada de bogeria. Dirie-s que els grans homes que dirigeixen les nacions s' han trastocat, i sense més pensar obliguen als seus governats a batrers, a destrosar-se, com si desitjessin la fi del món. Devant de les ambicions, de les envejies, dels odis, ha sigut vensuda la llei de Crist: Estimeu-se els uns als altres. No hi ha cap causa noble que fassi digna aquesta guerra tan terrible, tan sagnanta que omplirà de dol l' Europa.

He vist marxar a la guerra a uns quants reservistes francesos que treballaven aquí, que aquí tenen ses families, sos amors, ses ilusions. No anaven a la guerra, no, perquè els arborés un sant amor a la patria, no hi anaven amb l' entusiasme, amb la borratxeria amb que hi marxen les tropes als vint anys. Tristos i abatuts marxaren cap a França perquè els hi porta el dever. I sigui perquè en llur cervell hi tenien gravat encare el recort dels grans desastres de Metz i de Sedan, o que el temor d' anar a la derrota els acompanyava, que feia cor-pendre els sentir-los despedir-se per sempre més; creien segura la seva mort.

Aquí vivien tranquils, s'havien enmaridat aquí, catalanes son llurs esposes, i llurs tendres fillets parlen en català. Catalunya era sa segona patria amb seguretat tan estimada com la primera, aquí es guanyaven la vida i entre nosaltres disfrutaven del goig de viurer. Quan més tranquils estaven, la nació a que estan afiliats s' ha trobat en un moment difícil i necessitant de tota la força els ha demanat a tots. I ells per complir amb son deurer de nacionalitat no han dubtat un moment en marxar cap a França. Llurs cossos ni han anat, més son esperit ha quedat aquí, perquè aquí hi han deixat lo que més estimen.

El dimars passat marxaren. Una gran gentada anà a despedir-los. Tothom estava quiet, callat, al contemplar el dolor d' uns homes que 's despedeixen per sempre més. Les seves esposes, els seus amics, eren allà per a darlos-hi l' últim adieu. A la hora senyalada arrivà el tren a l' estació i amb ell el moment amarg de la separació. Els reservistes es despedeixen mitg d' esma d' amics i coneguts i al anar a pujar al cotxe tot sanglotant donen una forta i llarga abraçada a la dóna estimada, als fillets, sellant-la amb un bes de despedida. Qui sab si serà el darrer! El tren arrenca camí de França, emportant-se a n' aquestos desventurats que pensen deixar la vida a la frontera alemanya complint amb son deurer. A l' estació queden els amics tristos i cap ficats, llurs mullers que ploren desesperadament, i els pobres fillets que impresionats sense saber lo que 'ls passa ploren també.

Ja fa vuit dies que son fora. Notícies d' ells no n' ha vinguda cap. Però cada dia dugues dónes joves van a esperar el correu de França. I cada dia tenen un desengany. I en ses cares tristes s' hi coneixen les senyals d' un plor continuat.

M. RIERA.

Mollet, Agost 1914.

FESTA

Nocturn

I

... i succeí en el regne de la sumptuositat multicolor, quan el meu esperit florit abundant amb nous parlaments fantàstics, assadollats de capvespres primaverals, de mel·langiosos llunyadars de tardó i negrors de crepuscle hivernal, en quals fons, fets d'escuma d'or, lluía l'ombra pensívola d'un conte de burleta, satànic, armat de pàgines flamejantes, perfumades de somnis.

Amb una violència inoïda saccejà llurs ales roïges l'aucell de l'il·lusió, el vegí anarse'n, perdent-se en l'intensa claredat de l'espai... més després girà sos ulls de foc envers la meua ànima, planà un instant pel ventijol i alsant amb altiveza son cap iritzat, deixà caurer el missatge florit en les meves ossades mans.

I heusel aquí resplendent d'alegries folles, amb les fulles plegades de goig. ¡Quin conte més bonic! L'escoberta es bella, molt bella! Sobre un fons argentat llueïxen els cambiants de les flors, escumejant, en remolins fúlgids, l'encís de llurs matiços. Munts d'assutzenes, de lliris i de nards, escampen arrèu perfums a vessar. Tot son flors, moltes flors, flors de tots colors; flors blanques, flors blaves, grògues, paneretes de flors. Un punyat de clavells gaiters rodolen pel mig de cascaetes de roses, escampant boires d'un flaire indescriptible.

Com si fossin poc aquestes transparencies de pétals esmaltats de mil colors, l'article deixa dibuixat sobre el sinus de les roelles, el màgic títol del meu conte, d'aquest conte compost de flors, d'aromes i d'ones de bellesa estranya, selvatge, helénica, que en hores d'ensomni s'arrenceraven amb voluptuositat entorn de la meua imaginació turbulenta, com jove. Es magnífic; cada lletra sembla un carro de naure clavetejat de perles que, amb llurs raigs de llum, apaga el brill faustuós de les roses. Els topatzis, robis, ópals, sàfirs, ágates i ametistes resplendint llurs reflexes opalins, roïgs o grocs, sondejan la lluminositat de l'espai, aclarint misteris i robant an els vents llegendes d'altres mons del lluny...

Ja he descrit el frontíç, cercat el material i tinc el títol. La meua intel·ligència provarà, doncs, de desenrotllar-lo...

Comença *Nocturn*...

II

Demunt les ales de la brisa, en aquella nit més carnalment eròtica, la veu amanyagadora d'Agneta cavalcà, gentil, en l'éter.

—¡Si tu volguessis, Lluiset, si tu volguessis!... Ho digué amb afany, esbufegant, com qui fa un esforç suprem, posant en el flamejar marejant dels seus ulls grans, d'aquells ulls clars i lluminosos com gotes de cristall, tota la passió hestajada en lo més pregón de la seva ànima.

Lluis— carinyosament Lluiset— la mirà, sorprés, lentament, molt lentament, car se sentí encuriosit.

—¡Si... jo... vol... gue... ssi!— digué poc a poc, remarcant les sil·labes obstinadament: —¡Si... jo... vol... gue... ssi!...

I després mirant-la als ulls, porfit, afegí:

—¿I que es Agneta, que es «lo que tinc que volguer»?

Callà, esperant resposta. Més ella, Agneta, guardà silenci, un silenci pertinaç, incompreensible, que excitava en el jovincel curiositats folles.

—¿Però, que es això?...— tornà a repetir impacient—¿m'ho diràs d'una vegada?

I dintre el silenci sublim de la nit, d'aquella magnífica, esmaltada de punts brillants que resplendien en els espais estrellats com l'aparador inmens d'una argenteria il·luminada pels voltaics, la veu del donzell, quelcom dura per l'exasperació, vibrava enérgica, incisiva, com un apotegma salomònic.

—¿Però no sabs, Agneta, ànima de la meua vida, cel de la meua felicitat, que per donar te gust, per acomplir el més petit dels teus capritxos, seria capaç, me sento amb forces per a fer cara an els més greus perills?

¿No tens proves del meu amor, intens com el mirar de les teves nines blaves? ¿Si no més vise per tu, car ets la meua vida, l'essència de la meua vida, que, si m'es estimada, es per això; perquè tu ets *ella*...

I en un espasme d'entendiment li agafà les mans ¡les mans petites, impalpables, «del tamany d'un bes» i les acarona una volta i moltes més, amb un excés d'apassionament boig.

De sobte, Agneta, es ravenxià alterosa, hieràtica, llançant flamarades d'estranyys brills an els ulls del jovincel que 'ls tancà enlluernat, cego per aquella torrentada de llum que fou com una revelació...

¡Venus eixin de les aigües, feta d'escuma, naures i raigs de sol!...

En el jardí l'oratjol restà mut, quiet.

—¿Voldràs Lluiset tindràs coratge per a concedirme lo que 't demani, per alt que estigui, per impossible que sigui?... ¡Oh, si tu m'ho concedis; seria tant feliça, tant ditxosa, com no n'hi hauria d'altra en la terra!...

Ambdós callaren.

Al lluny, molt al lluny, trencà el silenci una veu robusta i d'home que ofrenava una corranda rublerta d'amors.

En el jardí, amagats entre el fullatge espés, de perspectives fosques, els cançoners de la nit cantaven, també, son himne, d'un tó foll de notes brillants que serpentejaven en l'ignot, agitades.

La Molt Bella, esperà una estona i una altra i veient que Lluiset no responia potser no ho havia oït—afegí, inclinant la gallardia gentil de son cos de maravella.

—¡No pot esser, Lluiset, no voldries, no vols!— I sortí de la glorieta desconhortada, amb l'il·lusió trencada, desfeta en un mar de llàgrimes.

Lluiset, paralitzat per la sorpresa, no pogué seguir-la, empró al lluny, arràn dels àlbers frondosos, com un fantasma de vapor que s'esvaeix, la vegí marxar, marxar sempre... I encare li semblà que en sos oïts ressonava tràgic, obsessiónant.—¡Si tu volguessis, si tu volguessis!

III

...¡Si tu volguessis, si tu volguessis!

Brunziren brutalment aquestes últimes paraules en les orelles de'n Lluiset, com profetització de quelcom irrealizable, de quelcom mostre, que havia de trovar per a atényer el plé gaudiment de la felicitat tant al alcanç de la mà i tant llunyana, que semblava enfosquir-se, allunyar-se darrera un obstacle invencible, irònic.

A ma mare

I Lluïset tremolà de la por de perdre-la, de perdre a l' Agneta, la de les mans blanques com dos lliris que ell besà amb sos llavis, com es besa l' ideal amb el pensament.

Tal volta la seva ànima endevinà una bogeria en el desitg de la seva aimia, puix els ulls de la seva aimia eren dolços quan enamorats; eren fers, espurnejants, impietosos, quan venjatius. Passà per la seva ànima d' enamorat una rauxa de desencoratjament que li comprimí el cor amb ferotge persistència.

Molt quietament mormolà amb neguitosa congoixa:—Agneta, çon ets?

Passà la brisa, besant li carinyosament les galtes i 'ls ulls encesos de febre. La lluna ordí entre el fullatge dels plàtans. un artístic encaix de llum i sembrà d' argent el jardí que resplendí com un paisatge de nacre i de neu. I els estels s' enfosquiren avengonyits. I els aucells es revolcaren en llurs nius, ferits de llum.

Lluïset apoià entre ses mans tremoloses com dos lliris deseparats i açotats per la tempesta, la front febroenca. ¡Ai, Agneta! ¡Si jo volguessi, si jo volguessi! Jo t' estimo i te desitjo. Faré lo que vulguis, si tu vols besaré tos peus, si vols seré ton esclau... però no fugis de mi; Agneta, escolta, vina...

El braç nu d' Agneta que s' havia atançat desapercebuda del jovincel, es posà amb infinita tendresa sobre l' espatlla de 'n Lluïset:— Si estic aquí: ¡Miram!

—¡Oh, amor meu! Soc teu... Demana...

—¿Faràs lo que vulgui?

—Si.

—Jura-ho.

—Ho juro.

Allavors la Molt Bella, ubriaga de joia, barbotejà en els llavis d' ell, una frase imperativa i dolça, com un prec i com un ordre:—Vull que 't casis amb mi!

Lluïset quedà mut, sorprès, premsat entre els braços d' Agneta que 'l junyia contra els seus pits forts i massiços, petonejant-li el coll i el clatell i els llavis... Ja esperava ell aquesta petició, aquesta petició impossible de complaure. No, no emmaridaria amb l' Agneta, una dòna sense nom, una plebeia... La comteseta, la comteseta seria per ell. Però l' Agneta... ¡Qui pensava amb un disbarat aixís!

La mirà fixament; enraonà amb timiditat.— Però, estàs boija!

La Molt Bella deixà anar al aimat, empenyent-lo amb menyspreu.

S' alçà superba com una reina altívola i escupint an el rostre de 'n Lluïset, li digué:—¡Perjur! No sabries estimar-me, no. Quedat. ¡Ja no 'm serveixes! ¡

I com una esvelta i arrogant dalia sobirana del jardí, desapareixé entre el fullatge, etzivada en la carícia de llum de la lluna mare...

ARTUR TORNÉ TURULL.

I

Com viola bosquetana
que avesada en la frescó,
se mustiga si li falta
la mullena de la font;
aixís jo mare estimada
sens lo raig del teu amor,
les flors que tu refrescaves
avui les miro rostoll;
aont aucells ja no hi canten
ni aleteijen papallons,
aont la fresca rosada
temps ha no hi ha fet petó,
aont lo raig qui brillaben
sortits del disco del sol
los contemplo avui tots fosos
tapats per boires de plom.
¡Ai! l' amor que tu 'm tenies
ara veig si que era amor
diferent del que a tot hora
rebo dels llavis del mon.
La besada que tu 'm daves
del cor teu era lo foc,
del teu cor que sols volia
la santa pau i unió.

II

Quantes voltes t' hi plorada
mare meva del meu cor
en les nits que les campanes
han trencat mon pesat son.
Quan de cop al se 'l cap vespre
mirant lo xiprer negrós
que vetlla prop de ta fossa
voldria jo ser lo tronc
per ficar arrels endintre
i donarte mils petons,
mils petons i abressades
ruixats amb aigua de plors,
d' aquets ulls que un jorn miraben
de tes galtes la roijó.
de tots llavis la rialla
de ton cor nobles accions.

III

Me sembla que 't veig encare
estesa en lo llit de mort,
amb lo pom de les violes
que vareig cullirte jo.
Me sembla que sento encare
lo teu respir fatigós
i que amb veu com ja de gloria
despedies a tothom.
Me sembla que veig ta vista
com ja lluita amb la foscó...
Me sembla que sento... ¡morta!...
Deu de Deu; mare del cor;
consol de ma trista vida;
que hi faré sens tu 'n lo mon!...
Al recordarho..., ma testa
ajoca un cervell de boig.

IV

Ja 'm mon cor desde allavors
sempre més hi hagut tardor,
que lo sol d' eterna posta
no fa creixer branquillons.

FESTA

A voltes m' assemblat veurer
dins mon pit alguns rebrots
més ¡ai! que naixent en roca
corsecada i feta pols
i per més que una ruixada
d' altre amor refresqui 'l tronc,
com es sols pluja de boires
en lloc de darli sahó,
escalden les poques fulles
que resten pel meu conhort
arrepades en les branques
de més pobres ilusions.

V

¡Oh! si... si mare estimada,
ja aqueix mon per mi es armot,
que la terra sense sava
no fa neixer fruit sabrós.
Ja lo mon que ans me somreia
ple de ventura i dolçó,
morta tu, mon llabi xucla
sols beguda d' afliccions...
puix si una flor hi cullida
ruixada per lo trespol
de l' aubada matinera
abans de morir lo jorn
les gotes que la emperlaben
s' han tornat suc verinós,
aont la flor fent de copa
l' abocat dintre mon cor.

VI

Sent aixís fesme lloc mare
fesme lloc que per mi 'l mon
la llotja t' esbotsada
i al fons sempre va 'l meu cos.
Fesme lloc que aixís que vinga
a mons parpres la fredor
aprop teu vindré depressa
aprop teu correré amb goig
a donarte mils besades
a donarte mils petons
fins que toquin les trompetes
anunciant lo Jutjador...
I si en mitx l' inmensa colla
Deu m' envia un raig de sol
abrassats mareta meva
volarem al cel tots dos.

† MIQUEL CARBONELL SELVA.

Molins de Rey diada de tots los Sants de l' any 1878.

El vestit i l' época actual

Decididament creuríem que l' humanitat es torna excessivament formal o s' envelleix si tenim de judicar per la falta de franca alegria i sobra d' ensopiment i excepticisme que arreu se nota. El jovent no té il·lusions i está carregat de *sentit pràctic*, les belleses de la Naturalesa no l' hi dinen res, les manifestacions d' art el deixen indiferent, sols el veureu aburrint-se en els *Music-Halls*, en els cafés de cambres i altres llocs per l' istil. Però on se nota més la tristesa i l' ensopiment de la nostra societat revellida i embafada de civilisació, es en el vestit dels homes, i dic dels homes, perquè les dones, que per sort seva no tenen la nostra incommensurable formalitat, *encare* no vesteixen amb l' uniformitat grisenca del sexe fort; més ja hi aniran arrivant a mida que vagi creixent la nostra serietat, que no se si calificar de serietat del aburriment o serietat del ase.

Tots haureu vist una munió d' homes reunits,

ja siga a la sortida d' un mitin o al pas d' una manifestació i tots amb mi convindreu en que no hi ha pas res més que tinga tanta semblansa amb el desfilar monoton d' una remada de bens negres. Lo que tindria d' esser una nota de color brillant, no es més que una nota gris d' un ensopiment aclaparador.

Avui es pot dir que tots els homes vesteixen igual, sobre esser el vestit que porten antiestetic i antiartistic, tots van d' un meteix color dintre la varietat de colors de llurs robes, tot es fosc, blau-negrós, marrón, gris, i els colors vius com el vert, groc, etc., son barrejjats en el teixit amb negre i blau per a que no siguin llampants i resulti un color brut, però la mar de serio.

Abans una multitud deuria donar goig de veurer; plumes multicolors, brodades gorgueres, llassos i cibelles, sota un cel blau i a la llum del sol devia esser un espectacle de bellesa incomparable. En l' época present sols una multitud de dones ens podria donar una nota semblant de vida y de color.

El gust artistic en el vestir no els hi podem pas negar als nostres rebesavis, ells savien combinar amb gust exquisit els colors, les plumes i els brodats, fent-ne resaltar un tot perfecte; si comparem un home habillat a la moda dels segles XVI o XVII en traje de gran vestir amb un altre entafurat en un frac o una levita i amb el cap cubert pel tubó del barret de copa, no hi ha pas cap dupte que aquest últim farà un trist paper al costat del primer.

I que no em vingan en que fa molt poc home o que desdiu de la serietat del meteix l' anar guaranit de colors llampants i cintes i plumes, perquè tindrè de dirlos-hi que a mascles no guanyem pas a n' els homes d' aleshores i en ciencias tampoc, puix el talent no es privatiu dels nostres temps, en canvi com a producció d' artistes en tots els sentits ens porten ventatja i molta els nostres avant-passats i es que nosaltres som massa practics, massa utilitaris. L' Art ¡bah! materia per a perdre el temps; en canvi poseim una gran abundor de coses per a correr, volar i estrellarse, fer música mecánica, aliments artificials, el vapor, el gas i l' electricitat que condemnen a milions de sers a viurer a les fosques en les entranyes de la terra on deixen la salut quan no la vida, els grans trasatlantics, les màquines de totes menes i mil i mil *avensos* que han creat de pas milers d' oficis exposats i martiritzadors i que han creat necessitats noves, fent la vida gairebé impossible per a els que no son potentats i aburrible per a els que ho son.

Oh els *avensos* moderns! que han desterrat l' Art, la Poesia, la Música; més que han lograt trobar el sistema de viatjar cómodo (si bé exposat) de rebre noticies amb rapidés del llamp, de sentir els tenors de moda per medi del antipatic fonógraf, que han inventat la pianola posant el piano de teclès a l' altura del de maneta, que han posat el teatre a l' alcans de l' actor d' inteligencia més obtussa amb auxili del cinematograf, que la medicina i la cirugia *fan miracles* (i la gent continua estant malalta i envellint menys que abans).

Oh els *avensos* moderns! que 'ns fan la vida tan facil, tan cómoda, que tothom viu alegre i content o sinó aneu als passeijos i llocs de reunió on sembla que 's celebren conciliabuls de mussols.

Devant de tantes ventatges venen ganes de re-negar de la civilisació.

Jo 't saludo Societat moderna, digna portanta de la encarcarada levita, del estrambotic frac i del ridicol barret de copa, jo saludo en tu a l' aburriment, el fàstic, el mal gust i la neurastenia.

¡Salve Civilisació!

Magü Muria

La malalta enamorada

El metje que 'm visita
es jove i ben plantat,
de tant i tant mirar-lo
me 'n soc enamorat,
vés qui ho diria!
me 'n soc enamorat
i ningú ho sab.

Tot just la mà m' agafa
que 'l pols més fort me bat;
me porta lo desfici
i no se n' ha adonat,
vés qui ho diria!
ell no se n' ha adonat
i ningú ho sab.

Axis que 'l pit m' escolta
belluga enjogassat
mon cor, com pidolaire
pollet amanyagat,
vés qui ho diria!
belluga enjogassat
i ningú ho sab.

Dos cops al dia puja;
creu que m' he pitjorat;
es clar, com més me polsa,
el pols més desbocat,
vés qui ho diria!
el pols més desbocat
i ningú ho sab.

Me sembla de vegades
que 'm mira capficat;
se veu que 'l mal més fondo
encare no ha trobat,
vés qui ho diria!
encare no ha trobat
i ningú ho sab.

Els seus remeis son dolços
com si 'ls hagués triat;
si m' ha posat manxiules,
manyagues m' han semblat
vés qui ho diria!
manyagues m' han semblat
i ningú ho sab.

Quan amb els dits m' axeca
el llabi assedegat,
un bes li donaria
i cent, si hagués gosat,
vés qui ho diria!
i cent, si hagués gosat,
i ningú ho sab.

Jo vull estar malalta,
tenirlo al meu costat;
si arribo a estar ben bona
me moriré aviat,
vés qui ho diria!
me moriré aviat
i ningú ho sab.

Jo si que puc dir, trista;
bon metje m' heu portat;
que si mals vells me lleva,
nou mal m' ha encomanat,
vés qui ho diria!
nou mal m' ha encomanat
i ningú ho sab.

Me diuen que es un sabi;
jo no me n' he adonat;
haurà llegit molts llibres,
de cors no n' ha passat.
Dues paraules
m' haurien ben curat,
i axó... no ho sab.

FEDERIC RAHOLA.

Drames de la guerra

II

Mare i fill, s' havien instalat definitivament a Barcelona.

Eren extrangers, però per afinitat de raça, per semblança de nacionalitat, vivien a Catalunya, gairebé sense sentir la nostalgia de la pàtria nadiua i a no ser que allà, en llur terra, hi havien deixat troços de 'l seu cor haurien cregut que eren fills d' aquesta estimada Catalunya.

Després d' una temporada malestruga, en que mare Magda perdé 'l marit i dos fills que tenia, ademés d' en Jordi, va semblar que renaixia per ells la calma, més ai, que quan els malfats escolleixen una víctima no la deixen fins que s' han sadollat, fins que ja no queda lloc on ferir.

En Jordi, s' enamorà boijament, i quan més semblava que la felicitat li semreia, rebé un nou cop que l' aclaparà. Lo seu amor, l' havia deixat per a casar-se amb un altre home, que tenia, no mellors penyores personals, no més enginy, ni més talent, ni més elegancia, ni un cor que fos capàs d' estimar més. Tenia una condició que superava a totes. Era ric, inmenament ric i la vanitat de sa estimada quedava satisfeta.

El cop que rebé en Jordi, fou de mort. Aparentment semblava consolar-se, se sacrificava per sa mare i li feia creure que ses paraules lo confortaven. La pena quedà tancada dins del seu cor, i mai més pujà als seus llavis lo nom tan estimat, lo nom de la dona que ell hauria volgut aborrrir, però que continuava estimant en lo pregon del seu cor.

Si fins la justificava, si adhuc se deia que ella no 'n tenia la culpa d' esser com la generalitat de les dónes. La vanitat havia sigut i seria sempre la causa de que les dónes no escoltesin la veu de l' ànima.

Mare Magda, digué a son fill un dia:

—He pensat que podriem deixar aquesta terra, podriem anar lluny, on tu creguis millor, per a seguir el teu negoci. He agafat horror a n' aquesta capital. Anem-se-n, vols?

Al principi en Jordi, sentia gran recança per deixar el lloc on vivia la estimada, doncs encare que ell no la veia mai, la sentia aprop, i això li era una consolació. Mes, tan i tan insistí sa mare que al fi accedí.

Ja a Barcelona, canvià de vida, se consagrà única i exclusivament a sa mare. D' aquest amor ne feu un culte.

En el món, no tenia objectiu, vivia sense finalitat, no tenia aspiracions, ni apetits.

Per qué havia de sentir desig d' assolir gloria, ni diners, ni sabiduria, si no tenia a qui ofrenar-ho?

Per qué, l' home, sent ambicions?

Per pguer dir a la dona, triada entre totes: Té, aquest es lo fruit del meu esforç; això ho he conseguit per a tu, jo hi he posat l' esforç, lo teu amor m' ha guiat, lo teu amor m' ha inspirat, i aleshores, sentir-se recompensat al veurer la mirada d' agraiment de la estimada.

En Jordi, doncs, mancat de tot això, procurà que sa vida no fos un camí llarc sense fi, i es dedicà per complert a sa mare.

Li contava tot lo que feia al dia, sos pensaments, sos propòsits, li consultava els negocis

Si usais "Agua Radium" no tendriis caus.

FESTA

abans d'empredre, la portava a passeig, al teatre, fins li comprava bobons i si hagués gosat, pot-ser fins li hauria comprat joguines i joies.

* * *

Per el món, havia passat una esgarripança. Semblava que havia arribat el judici final. Tots els pobles d'Europa i fins alguns d'Amèrica, feien preparatius bèlics.

En Jordi sentí arribada l'hora del deslliurament.

Per fi podria donar sa vida en holocauste de quelcom digne, enlairat.

La pàtria necessitava d'ell, la pàtria el reclamava com a tots els seus fills.

—Mare, la pàtria em crida, mare la pàtria està en perill, hi vaig, veritat?

Mare Magda, acotava el cap i feia un senyal d'assentiment.

—Compleix amb ton deurer, fill.

Els preparatius foren curts, i en Jordi sentia cada dia major ardiment.

Ja no 's recordava apenes de sa pobre mare, que li seguia dient que fes lo que la consciència li dictés, que complís amb son deurer, però li deia amb llàgrimes als ulls, que ell no veia, o que les veia sense sapiguer que significaven.

En Jordi estava transformat, i ell mateix no podia explicar-se si era per l'entusiasme d'anar a deslliurar a la pàtria o be si sentia l'alegria de tornar a trepitjar la terra en que habitava la estimada.

Mare Magda, acompanyà an en Jordi a la estació.

Serenament li feu al despedir-se mil reflexions, li donà consells per tots els casos.

—Si en les marxés els peus se 't llaguen,—li deia,—descalset i camina pel fang, que aixís se 't curaran.

Procura apendrer de plantar bé la tenda de campanya, o si no t'esposes a que una ventada se l'emporti en nit de tempesta.

Emboliquet bé amb la manta a les nits.

Escriume, sobre tot, escriume, fill, pensa que les teves noves seràn la vida per a mi.

I seguia donant-li consells i més consells que en Jordi escoltava sorprès de que sa mare sapigués tantes coses i que pensés en insignificancies que sens dubte havien de servir-li de molt.

El tren anava a marxar.

—Adeu fill meu, adeu, pensa en la pàtria, pensa en ta mare, i confia en Deu, que ell té tornarà a mos braços victoriós.

—Adeu, mare, adeu, confia en Deu, però abraça fort, ben fort, per si no torno.

—No, tu tornaràs.

—I si no torno?

—Faré, com tantes mares que després d'aquesta guerra, quedarán sense el consol dels fills i faré com totes elles, plorar i plorar eternament.

Adeu,—afegí refent-se i procurant que l'emoció no la dominés per a no deprimir l'esperit del seu fill.

El tren xiulá, soná la campana i el convoi se posá en marxa.

Mare Magda, dreta, voleiava el mocador.

En Jordi digué adeu per última vegada, dones el tren se perdia en un revol.

L'andén anava buidant-se i 's veien desfilant homes i dones amb llurs cares tristes que sortien de la estació amb recança com si els dolgués deixar el recinte que presenciá el comiat.

Mare Magda, estava clavada al lloc que ocupava al sortir el tren, semblava petrificada, en sos ulls no s'hi veia una llàgrima.

Pasava el temps, arribaven trens i se sentien esbalots, crits d'alegria.

Arribà l'últim tren, era mitja nit.

Un empleiat de la estació que feia llarga estona contemplava a mare Magda, se determiná a interrogarla.

—Senyora, ja ha arribat l'últim tren, ja es en va que espereu.

No entengué, mare Magda, lo que li deien, semblá que despertava d'un somni, mirá a son entorn i recordant on era i que hi feia, prorumpí en un crit esglaiador.

—Fill, fill meu, i les llàgrimes tan de temps contingudes, brotaren de sos ulls torrencialment.

FRANCISCO FREIXAS.

A Rafel de Casanova

Entre mils i mils de flors
que per vos llensen olors
retrobeu-hi dolça ofrena
que és aplec de eterns recorts
gratitut, patris amors
d'un poble qu'encare pena.

Retrobeu-hi del meu cor
el glatir i el fort amor
que ens lliga amb la nostra terra,
que es l'afany de llibertat
que esventi la malvestat
que durament s'ens aferra.

I esperant el jorn gloriós
on pogem morir com vos
abratsats amb la senyera,
aprenem del vostre fer
a ser fermes com vostre acer
hi ha tenir el cor de fera.

Quan caigem, de nostre cor
brollaran com un tresor
quatre fons de sang preuada,
i la sina quan morim
com vos a l'aire oferim
gloriosament barrada.

AGNA SENÉ D'AYMÁ.

LLETRES A UN AMIC

X

Amic estimat: M'adono que fins avui no t'he parlat de lo que vinc fent tot aquest estiu ni de la maixa que porta lo meu esperit. Espero m'ho perdonarás. M'havia proposat contar-te les petites coses que passessin en lo meu interior, i si'm descuido no té'n dic rés. Al darrera dels meus llibres, els meus bons propòsits s'han tornat aigua-poll.

Fa una pila de dies que disfruto de la companyia de l'Emili Uthoff, aquell simpàtic anglés que vaig presentar te l'estiu passat. Passo amb ell uns ratos agradabilíssims; ell me conta una pila de coses d'aquelles encantadores terres d'Escòcia i Irlanda i jo n'hi esplico una altre infinitat d'aquesta comarca, que ell admira de debó. I, son molts els dies que sortim junts a passeig i parlem efusivament de tot allò que son molta la gent que no entendrien. I a tot arreu 'ns aturem, perque a l'hora que sortim tot hi convida, tot es encantador... I 'ns quedem embadalits contemplant uns castells de nuvols cendròsos, blaus, verts, moradens, rojos, de tots colors... I veiem com per lo cap de la carena munta la lluna tota riallera, com s'amaga darrera aquells esllavichadissos castells, i com torna, sempre mofeta i riallera, a treurer més amunt el nás... I després ens assentem vçra el riu i escoltem amb religiosa atenció com l'aigua mormoreja acompanyada d'alguns plans de rossinyol... I els grills, els cantaires grills, també hi diuen la seva... I tot ens parla al cor en aquesta hora d'inestroncables

"Polarina": *Elipeo dentífico sin rival.*

melangies... A voltes, hi treiem algun llibre—altre vegada els llibres!—i hi disfrutem de valent. Aré meteix, aquests dies aixís al peu de l' aigua, sota l' ombra d' uns verns, hi hem llegit la hermosíssima obra de l' Alfons Daudet *Lettres de mon moulin*. I quan hi havem disfrutat! La Provença, aquella terra privilegiada que hi ha qui diu es lo millor després del Cel, ha passat tota sencera per davant els nostres ulls. Hi ha hagut capítol que l' hem rellegit dugues o tres vegades, sobretot aquells tan deliciosos de *Le Cure de Cucugnan*, *La mule du Pape* i *Les trois misses basses*. I, que 't diré d' aquells altres de *L' Arlésienne*, *La chèvre de M. Seguin*, *Le poète Mistral* i tantes i tantes més?... Després comentem els articles i per associació de coses ens venen a la memoria altres hermosos llibres i prosseguim lo cap-tart amarats de la més dolça poesia. Son sublims, oh amic, els moments que passem llarc a llarc dels camins encatífats de farigoles, campanules i margarites!... Quin oblidar-nos de tot i de tothom!... Tot fuig sota els nostres peus... Avesats a mirar enlaire tot ho veiem grandíols... Acostumats a la transparència de les aigües tot ho veiem transparent... I la nostre ànima esdevé sumament sensible, apercibeix lo més insignificant... calla.. medita.. resa... i de mica en mica se va dignificant. Te adones com de dia en dia se va reaccionant el meu esperit? Tan que m' havia eregut no tenia cura! Res, lo pessimisme es una mala llevor!

Te abraça com sempre ton afectíssim

FRANCISCO X. VERGÈS

Torelló, Agost 1914.

La flauta del Deu Pa.

En un camp daurat,
daurat per el sol,
lo superb Deu Pa,
toca 'l floviol.

Ell dels satirs es lo pare,
Ell lo Deu de tots els camps.
Més pera tocar la flauta,
per fuir dels desenganys.

D' on va treure aquesta flauta
lo jocós Deu dels remats?
Escolteu aquesta historia
del gran Deu dels camps daurats.

Diu que un dia a Siringa
los Deus la van convertí,
en una canya finíssima
d' un vert d' esmalt Corintí.

Tot aixó per folla rabia,
tot aixó per un rencor
per que un dia el Deu van veure
que al Deu Pa feia l' amor.

Lo Deu Pa prest s' en adona
i la canya va tallà
convertintla en una flauta
i mai més s' en separà.
Sempre a sobre seu la duia.

Sens tocar no sab estar
puix tocantla a n' ell li sembla
que a Siringa sent cantar.

Quan lo dia ja 's comença
i els remats du a pasturar
ell tocant sempre la flauta
a tots ells fa apaibagá.

Té en lo cap ses dues banyes
té les potes d' un gros boc
té la barba de pel roija
casi tant com ruent foc.

I. SALOM.

Amics llegidors, ja haureu notat que 'l cronista encarregat d' aquesta secció si bé acostuma a estar gairebé sempre seriós, procura, per a donar-li amenitat, canviar quelcuna vegada de tó i pendrers les coses del món una mica de broma, que si bé ho miressim es de la manera que 's tindrien de pendrers totes les escenes de la comedia que representem en aquesta vall de llàgrimes; però degut a l' ambient que 'l volta, el cronista ha decidit posar-se més seriós que un cabo de realistes i engegar als que tingan paciència per escoltar-lo (o més ben dit, llegirlo) una serie de consideracions que comensant a parlar de les formigues, escarbats i altres animalons, acabarà fent-ho de la guerra encare que això sembli una cosa descabellada, sinó una broma.

I per a fer callar a les males llengües que de tots' aprofiten per a deixar-lo a un com un drap brut fare constar que jo sempre he estat un enemic acerrim de la guerra, encare que aquesta condició sembli estar en contraposició amb les consideracions que sobres aquest subjecte puga fer.

—Comensem?

—Comensem.

—Les forces totes de la Naturalesa están perfectament equilibrades per la seva sabia má de tal manera, que amb una sola que adquirís preponderancia sobre les altres quedaria desseguida tot romput i desballestat arriant fins a la destrucció de la vida en tots els ordres i d' aquí que totes i cada una de elles sigan un regulador de les funcions de les altres.

Les formigues i altres insectes furgant i minant a més o menys profunditat mantenen l' aereació de les arrels de les plantes (fora dels conreus) i favoreixen la permeabilitat de les terres i en conseqüència l' absorció de les aigües per la mateixa, però com que aquests insectes es mantenen a costes dels vegetals i la multiplicació d' aquests sers degut a esser extraordinariament prolífics arriaria a esser tan gran que omplirien ells sols la Terra i com es natural a la destrucció total del regne vegetal, necessiten tenir enfront una força reguladora que son certes classes d' aucells i de mamífers que alimentant-se d' ells i destruint-los en quantitats immenses, equilibran la seva producció fins a la justament necessària per a el compliment de la seva funció com a una de les rodes del gran engranatge de l' inmensa máquina del Univers. Els aucells son al seu torn regulats per altres forces, una de quines i la més principal es l' home, i aixís com una cadena, que es feina sens fi tenir de detallar, els uns amb els altres tota la població vivent, inclús el regne vegetal que també necessita la seva barrera que nivelli la producció baix pena de veurer invadida

FESTA

la Terra de vegetals que també anul·laria tota la vida, inclús la seva, que, com es sabut, igual que les demés necessita del concurs de totes les altres per a poder subsistir.

Sentat doncs que 'n el món tot lo que hi ha es util i té la seva missió ficsada, inclús aquestos animals, les mosques i els escarabats, per exemple, que sembla que no tingan la més petita aplicació, i analitzada la missió de tots en general, arribarem a trobar-nos en que la vida en tots els ordres es una guerra perpétua, una guerra crudel i efectiva.

Que 's fan sinó guerra tots els sers vivents destrosant se i vivint uns amb les víctimes dels altres? Qué fa l'home sinó combatre continuament als demés animals per a alimentar-se i vestir se a costes seves? Qué fan en la terra unes especies d'animals sinó guerra a uns altres i aquestos altres a d'altres o als vegetals per a subsistir? I en el mar els peixos que fan sinó guerra també? I aquestes guerres continuades nit i dia des de l'origen dels segles, ¿son o no son crudels com a tals guerres?

Passem a lo que pertoca a la nostre especie, la que ocupa el lloc eminent de la Creació. La rassa humana també té qui li fa la guerra i qui viu a costa d'ella; deixant apart certa classe d'insectes, motiu més aviat de bromes i que semblen de nula importància, encar que devegades amb la transmissió d'enfermetats son causa de nombroses baixes i posant solsament la vista en els animals verinosos i les feres, que per esser carnívores no sols ataquen a l'home sinó a moltes altres especies, i descontant les catàstrofes produïdes per a les conmocions i fenòmens de la Naturalesa que alcansen a tots els sers en general, vindrem a parlar, analisant-ho bé, que l'home, degut a la seva superior inteligencia, está a cobert gairebé del tot de les contingències a que l'exposa la nivellació de forces que guarda l'equilibri necessari per a la vida total de tots els sers.

Fins les pestes i altres calamitats, mercés als avenços de les ciències, queden de dia en dia reduïdes a tan estrets limits, que ja no son temibles de bon tros com ho eren abans.

¿Es per això que pot esser que la tan ponderada sabiesa de la Natura va posar en l'ànima dels homes l'esperit de la guerra per a que fos el raser, que posat en mans d'ells meteixos, aturés l'excés de creïença de la rassa?

Perque l'home es l'únic animal (en el més recte sentit de la paraula) que usa la baralla colectiva nomenada guerra, ja que altres, d'una meteixa rassa s'enten, sols coneixen el combat individual i l'home es l'únic que té la *ventatja* de *disfrutar* de la lluita entre grans masses.

Anant doncs disertant sobre aquest punt, no 's pot (o no puc) sortir del cercle viciós de que la guerra es necessaria (sempre que 's miri baix aquest punt de vista) per a el manteniment del equilibri de la vida en general.

Si fos això, ¿no podria trobar-se un altre medi que aturés la excessiva reproducció de la rassa? No; perque certes doctrines, que aquí no es del cas ni oportú esmentar per lo conegudes i escabroses, no conseguïrien arrebastar de l'ànima humana la bestia que porta dintre (diem-ho ben alt; la guerra existirà sempre per perfeccionat que l'home siga, es llástima però es aixís) i en canvi a la baixa de vides que ocasionaria la gue-

rra s'hi afeigiria la motivada per a el procediment que s'adoptés i aleshores es romperia l'equilibri en perjudici de la rassa humana.

Quedem doncs en que la guerra existirà sempre i que *fins a cert punt* devem admetre-la com *una de les lleis de la naturalesa* .

Lo que no podem admetre, perque no está ni pot estar dintre d'aquestes lleis, es el seguici d'horrors que porta darrera seu; no hi ha cap animal que martiritzi inutilment a un altre i en canvi l'home per aquest refinament que 'l fa superior en tantes coses i inferior en tantes altres sembla que gosi, ja com esperit de revenja o de domini, en martiritzar als seus semblants.

Desterrem, doncs que aixís podem fer-ho, ja que no la guerra, tots els horrors i totes les crudeltats que amb sa excusa es cometen i si aixís no 'ns reabilitem als nostres propis ulls, al menys apareixerem una mica més dignes, una mica més humans.

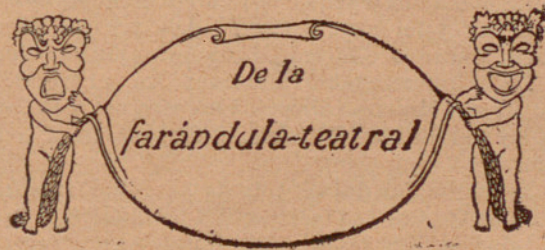
BARCINONENSIS.

Fé

A la sagrada memoria
del teu pare, cada dia
amb fervent rès li demano
que fassa ferm ton amor.

Figurat si dec aimarte,
nina del cor estimada
figurat si dec aimarte
quan es ma esperança un mort

VICTOR MORA ALSINELLA.

Teatre de Naturalesa

Al bosc de 'n Tarrés de la Garriga.
«La Viola d'ors», rondalla bosquetana.
Lletra de l'Apeles Mestres. Música
de l'Enric Morera.

Encare hi ha genteta que va dient que el Teatre Catalá es mort; pot-ser tenen raó si es refereixen a n' aquelles empreses que dient-se catalanes barregen en les produccions de la terra bestieses forasteres i alternen en un programa ridicol i estantís unes cançons d'un indio *bravo autentic* i altres atraccions més o menys carrinclones que converteixen en cine un *Teatre Catalá*, segons resaven els cartells del Teatre Principal de Barcelona la temporada última.

* * *

El Teatre Catalá es plé de vida quan s'apleguen els que poden oferir-nos un programa que l'Art s'hi exhibeix en totes ses manifestacions.

Els noms d'Apeles Mestres, Morera, Junyent, Vilomara, Moragas, Alarma, Gual i Borrás eren

una garantia per a el públic que desitjós del teatre de la terra, del teatre catalá veritat, salvá tota mena de molesties, prenent per asalt els trens que amb grans incomoditats tenia de traslladar-lo a la Garriga, on tenia lloc en el Bosc de *Can Tarrés* la representació de la rondalla de l' Apeles Mestres amb música d' en Morera.

La Viola d' or, rondalla bosquetana, com l' anomena l' autor, es una producció per l' estil de *Nil de Reis* i *Joan de l' Os*, inspirada en un conte de fades.

En el prólec l' eminent Borrás ens ho diu:

El poble—aquest gran infant,
gran poeta i gran farsant—
hi ha posat la llevadura;
l' autor—un infant ja vell—
poeta i farsant com ell,
n' ha teixit la vestidura.

I ens preparem per à escoltar la rondalla, que com totes les del autor de *L' estiuet de Sant Martí*, es ignocenta i fresca i d' una ingenuitat que 'ns fa riurer de bona fé.

L' Apeles Mestres no 'ns ha enganyat, puix abans de començar ja 'ns ho diu:

Rieu, doncs, no us hi pensen!
rien amb ella! rien
a ses notes destrempades!
Aquí ont tot es vida i llum
i xiuxiueigs i perfúm
han d' escaure-hi les riallades.

La música d' en Morera es escaienta, molt original i fins a vegades cómica. Llástima que l' orquesta *La Principal* de Parelada no hi hagués donat aquella justesa en que ens té acostumats amb ses belles sardanes.

En la direcció s' hi veia la má de l' Adriá Gual.

Els balls, dirigits per la Pauleta Pamies, bé.

L' ornat del bosc, a càrrec dels artistes Vilumará, Moragas, Alarma i Junyent, inmillorable.

De l' interpretació mereixen un el·logi les senyorettes Mestres i Parició i els senyors Santpere, Aymerich i Nolla. Els demés ajudaren al con-junt.

El públic que durant tota la tarde no 's cansá d' aplaudir, sortí satisfet de tan bella festa.

I que encare hi hagi qui digui que 'l Teatre Catalá es mort!

Ho podrán dir, però nosaltres no ho creiem!

MANELIC.

FULLEIJANT

Una joia fatal en la cort d' Espanya

Tots els mortals son més o menys supersticiosos, des de l' humil obrer fins al poderós monarca.

La guardia que vigila en les portes dels seus palaus i habitacions podrá guardar sa vida, empró no pot evitar que hi penetri la superstició; per aquesta causa 's donen nombrosos casos de presagis de fets funestos dins les corts europees.

Coneguda es la llegenda de la Dama Blanca, que apareix com un fantasma en el palau imperial de Viena, i que 's considera com l' anunci de la próxima mort d' un membre de la familia regnant.

El temut espectre fou vist la vetlla de la trágic-

ca fi de la pobre emperatriu Elisabeth, assessinada en Suissa.

En el palau imperial de Berlin, un hom grandió, armat d' una no menys grandiosa escombra, apareix una setmana avans de la mort d' un membre de la familia dels Hohenzollern.

Tots els fills del Kaiser han dormit per voluntat del seu pare, fins a l' edat de dos anys, en el famós breçol dels Hohenzollern.

Aquest breçol, d' ébano negre, adornat amb precioses escultures, que fou construít fa lo més poc dos segles, poseeix, segons sembla, la virtut de preservar les criatures de les convulsions i del crup (garrotillo).

Altre superstició particular a n' aquesta familia es que está absolutament persuadida de que 'ls sobirans de sa dinastia es troven al abric de les bales, siguen elles de plom o d' acer.

Solsament poden alcansar los aquelles d' argent o d' or.

Aquesta curiosa creensa fou confirmada en 1878, quan Nobiling va intentar assassinar a Guillerme I. Després que la bala fou extreta de la ferida es comprová que era d' argent.

També a Russia existeix el fantasma precursor de desgracies en la familia reial.

Es una dóna de guapesa extraordinaria, vestida de blanc, i coronada la testa d' un seguit de roses, blanques també.

Es conta qu' en lo dematí en que fou assassinat Alexandre II, avi del zar actual, va trovar dessobre lo seu llit un grapat de roses blanques cobertes per un crespó negre, i, segons la tradició, havien sigut deixades allí per l' aparició.

Empró de tots aquests presagis i aparicions nefastes no hi ha res més trágic i fatal per a una familia reial que l' anell de la cort d' Espanya.

L' historia d' eix anell es sumament curiosa, i per les desgracies que ha ocasionat, es forsa creuer que sa influencia es fatal.

Alfonso XII regalá l' anell a sa primera esposa, la reina Mercé, i aquesta morí un mes després.

L' anell, una magnífica joia de brillants i pertles, passá de nou a poder del rei, qui, no sospitant remotament una desgracia, lo regalá a sa germana Maria, i aquesta va morir quelcuns dies després.

Tornat l' anell a poder de Alfons XII, aquest l' oferí a l' ávia de sa esposa la reina Cristina de Borbón.

Tres mesos després moria en el Havre l' augusta dama.

El sobirà guardá aleshores entre ses propies joies lo fatal anell.

Això ocorria a finals del any 1884; Alfons XII morí en Novembre de 1885.

Aleshores la reina Maria Cristina, mare del monarca actual, va pensar en regalar el funest anell a la Verge de la Almudena, amb intenció de que l' intervenció divina evités noves desgracies, i allí está penjant del coll de la imatge, patrona de Madrid.

Aquest anell es troba allí més segur que dins la caixa de ferro més forta de qualsevulga Banc, doncs coneguda la trágica historia que se li atribueix, ningú gosaria tocar una joia que origina la mort de la persona que la porta.

JO SOL.

DIALECS RAPITS

UN CICERONE

PERSONATGES: UN PINXO I UN MUNICIPAL

Lloc d'acció: Una cantonada

- PINXO. Veniu bé, que ja fa estona que os busco. (Cridant.) ¡Municipal!
- MUN. Qui em crida de *esta* manera.
- PINXO. Soc jo, que os vull preguntar algún dato que em fa falta i vos n' esteu enterat. (Pansa.)
- MUN. Teniu un puro i fumeulo. (Li dona.)
- PINXO. *Hombra!* no 'm farà pas mal.
- MUN. Vinga home! Sense bolados.
- PINXO. (Prenentlo.) *Sin los bolados...* ¡Oh ja!
- MUN. que *aunque costumbre* no tinga de fumar *d' eso* tan llare, *ya sé que van sin bolados.*
- PINXO. I *ahora* podeis preguntar que si un cas jo puc *servirlos* lo *haré con gust.*
- PINXO. Ja es estrany!
- MUN. Que *decís?*
- PINXO. Que molt m' extranya trobar qui pugui donar'm la raó d' això que busco.
- MUN. Teniu mistos?
- PINXO. (Donantlos.) Allá van. (Pansa.)
- MUN. Per quina punta *s' enciende este bicho* que m' heu dat?
- PINXO. Per la que no 's posa als morros.
- MUN. Ah vaja! *entiendo...*
- PINXO. Doncs vá!
- MUN. (Encen.) Eso! *Ahora preguntadme*
- PINXO. Doncs vos no coneixeu pas un monsieur d' aquet barri conegut i comentat?
- MUN. Voleu dir jo?
- PINXO. Fugiu home!
- MUN. Fumeu un xic més i avant!
- MUN. Es que an a mi *todo el barrio* de siempre m' ha respectat.
- PINXO. Això no ho crec, però vaja parlem un xic més formal.
- MUN. Li diuen Don *Sigismundo.*
- PINXO. (Caienhi.) No 'n parreu més! Ai carat voto a... ¡Si no 'n conec d' altre... El banquero.
- PINXO. Encertat.
- MUN. Cada dia *cuando* pasa em mira i riu como...
- PINXO. Bah!
- MUN. Ja conec que li feu fila.
- PINXO. Que *decís.*
- MUN. Que es natural...
- MUN. Es *claro* que si. Vol dirme que *vigile* amb forsa afany la *svya* casa de banca que la *tiene* aquí al tombar.
- PINXO. (Amb interés.) I diguen: Aquesta casa, de nit, *¿té* boas vigilants?
- MUN. *Creo* que sí; (pausa i amb naturalitat.) però *[duermen.*
- PINXO. *toda la noche,* cabal.
- MUN. I com ho sabeu vos, Xanxez?
- PINXO. *Como* en vaig esser molts anys!
- MUN. I tots dormieu?
- PINXO. Com pedres.
- MUN. I ja no 'n sou?
- MUN. Vaig marxar per via del *mismo* amo que volent recompensar *sin duda* mi diligència va ferme proporcionar *esta plóza...*
- PINXO. Li sobraven.
- MUN. *La de ser* municipal.
- PINXO. I els altres dormint esperen poguer com vos 'nà pujant.
- MUN. *Eso mismo.*
- PINXO. Es dir doncas, que si una nit, uns bergants pujen per una finestra i entren, poden treballar sense por de que 'ls destorbin.
- MUN. No, *nadie* els destorbará.
- PINXO. Doncs vos ja sabrieu dirme quin es el balcó més baix puix haventhi estat.
- MUN. Es clar!
- MUN. No *hoy cosa más* natural. Doncs es el *balcón* que dona al carrer de 'n Robalnás i es per on se *puede* entrarhi con *más gran* facilitat.
- PINXO. I per obri algunes caixes, s' han de tenir eines...
- MUN. Cal
- MUN. *Con escarpas i mortillos*
- PINXO. ja 'n tindrian lo bastant
- MUN. I en quan a l' hora...
- PINXO. A las *doce*
- MUN. *todo el mundo* está en descans.
- PINXO. Doncs apa grans mercès, Xanxez aquí va un puro i avant... (Li dona.)
- MUN. Un altre? *Gracias amigo* i disposeu quan volgau. (Pinxo se 'n va.)
- (Apart.) A ben segur que a *este probe* li he hecho un favor ben gran que debe teni a la casa, guardado algún capital. (Marxant.) ¡I *luego* dirán inútils a tots els municipals! (S' en va.)

TELÓ.

LIBORI.

NOVES I COMENTARIS

El nostre amic i col·laborador en Enric Cubas ha sigut premiat en el Jocs Florals de Igualada amb la Flor Natural, per la seva inspiradíssima i delicada poesia *La Nuvia*.

Fou Reina de la festa la gentil senyoreta Na Pepeta Cantarell.

Rebi nostre amic la més coral felicitació.

A les empreses d' espectacles públics que vulguin insertar llurs programes an el que publicarem de les festes de Sant Miquel d' enguany, en

el pròxim número, els preguem que fins el dia 20 del corrent ens el remetin en la nostre Redacció.

L' altre dia va succeir un fet curiós i sobretot altament divertit i fins a cert punt asequible a les consideracions filosòfic-socials dels aficionats a n' aquestes matèries.

Va cridar l' atenció de la gent que 's trobava en l' estació i dels emplejats de la meteixa una dòna que per les seves trasses tot ho semblava menys lo que 'l seu vestit denotava; si serà home, si no ho serà, si serà un fenomen tothom hi deia la seva.

Com que la cosa no era per a menys va esser interrogada i com que de ses respostes no s' en va poder treure l' aigua clara va procedirse a l' identificació de la individua no sens que ella protestes energicament.

I va resultar que ella no era *ella* sino *ell*.

Demanades explicacions sobre 'ls motius que tenia per a canviar d' indumentaria, va dir que com que es trobava sense feina i veient-lo fort i sa ningú volia ferli caritat no tingué més remei que disfressarse de dona i aixís podia menjar.

Sense comentaris.

En l' article del nostre amic en Francisco X. Vergès *Lletres a un amic* del passat número, va passar una errada que suposem que 'l bon sentit dels llegidors haurà corretgit; allí on diu: *per uns segons les seves dugurs cames sagrantes se posen damunt el montant de la porta...* tindria que dir *mans* en lloc de *cames*.

Nostre amic i col·laborador en Sebastià Mesres ha presentat un ofici al Ajuntament proposant li homenatjar públicament al malaguanyat poeta i pintor, fill d' aquesta vila, En Miquel Carbanell. Desitjem siga coronada per l' éxit tan bella iniciativa.

Han corregut rumors en nostre vila de que se suprimirien les festes de Sant Miquel d' enguany. Nosaltres ens resistim a creur'-ho.

Elixir Cullol remedio de los Débiles

Nostres companys de redacció en M. Gras Vila i en Francisco Freixas han acabat una obra dramática en tres actes que probablement es titulará «L' odissea d' un rei». Aquesta obra ha merescut l' elogi de tots quants l' han oida.

Demá, dia 11, es complirà el segon centenari de la data en que foren perdudes les llivertats de Catalunya. Aquesta trista plana de nostra histo-

ria, enguany, degut a les circumstancies actuals, no ha pogut commemorarse a Catalunya amb l' esplendís i generalitat amb que s' anunciá mesos enrera.

En molts pocs dies s' han practicat un robo de certa imortancia i dos tentatives en diferents cases d' aquesta vila. Preguem a les autoritats se serveixin posar llur atenció sobre aquests successos reforsant la vigilancia nocturna en la manera que 'ls sembli més convenient.

El 15 d' octubre pròxim les classes en l' *Escola Superior d' Agricultura* de Barcelona establerta per la Diputació Provincial en el magnífic edifici construít expofés per a aquest fi.

Per a informacions i matricules deu dirigirse a les oficines de dita *Escola* carrer d' Urgell, 187 Barcelona, per carta o personalment tots els dies feiners, de 9 a 12 i de 3 a 6.

CORRESPONDENCIA

M. Alerany. En cartera.—*Victor Rich Casanovas.* En cartera.—*Rumail.* En cartera.—*Antoni Salas Ufesa.* Queda en cartera el derrer. Pot enviar l' import en segells o passarem a cobrar, ens es igual.—*Tomás Torrent i Roig.* Anirà amb quelcuns retocs.—*Adela Samper.* No 'l podem publicar perquè hi ha versos massa llargs i d' altres massa curts; provi de ferne de set o vuit sílabes i pot-ser la podem complaure, que vosté té condicions.—*Frederic Badia i Soler.* Aquesta vegada no ha estat tan bé com les altres; no 'l podem complaure.—*J. L. Massó.* En cartera.—*Vicens Rojas.* Aceptem «La campana del poblet».—*Ramón Roselló.* Aceptem «Apunt»; no havem rebut res de lo que diuen.—*Lluís Quintana Balart.* Aceptat «El rierol»; vosté es dels que demostren més tenir condicions però no coneix perfectament les regles de la poesia, creiem que valdria la pena que les estudiés bé.—*Ketti d' Ibars.* En cartera, segueixi enviant.—*Francesc Garcia.* Es molt lloable la seva voluntat empró li falta experiencia i quelcuns coneixements més, De totes les maneres com que volem encoratjar-lo provi de fer quelcuna cosa ben curteta i farem els possibles en complaurel. No havem entes bé si se suscriu o no.—*Esteve Farré.* Encare no està prou bé; ¿i si provés de fer quelcuna prosa?—*Josep Font Sans.* En cartera. *J. Vives i Borrell.* En cartera.—Queden lletres per contestar.

Imp., Alfons I d' Aragó, 39 —MOLINS DE REI

EL CENTRO

Novetats per a senyora.

Llaneria, Sederia, Llenceria i Confeccions.

MELCHOR, CULÍ i TARRÉS

Ronda de Sant Pere 5 (entre Plassa de Catalunya i Plassa Urquinaona).-BARCELONA.

TELEFÓN 3678

Rebut els models en *capas* i *abrics* per a la vinenta temporada. Genres especials i de gust per a camp i festes majors. Genres blancs a preus de fàbrica en totes classes i amplades. Nous models en bruses i refajos a preus sumament reduits.

PREU FIXO